

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Herinrichting Eendragtspolder te Zevenhuizen

10 februari 2004

1397-52

ISBN 90-421-1261-1
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING.....	1
2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES	2
3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING.....	2
3.1 Probleem- en doelstelling.....	2
3.2 Beleid en besluitvorming	3
4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN.....	3
4.1 Algemeen.....	3
4.2 Ontwikkeling van alternatieven.....	5
5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	6
5.1 Bodem en water	7
5.2 Natuur.....	8
5.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie	9
5.4 Verkeer en vervoer	9
5.5 Woon- en leefmilieu.....	10
6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN.....	10
7. LEEMTEN IN INFORMATIE	10
8. EVALUATIEPROGRAMMA	11
9. VORM EN PRESENTATIE	11
10. SAMENVATTING VAN HET MER	11

1. INLEIDING

De gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle heeft het voornemen in de Eendragtspolder een grootschalig multifunctioneel recreatiegebied met een bovenregionale functie aan te leggen¹. Met multifunctioneel wordt daarbij bedoeld dat er naast recreatieve voorzieningen ook ruimte is voor groen en natuur. Het gebied zal multifunctionele waterberging als nevenfunctie hebben. Dit houdt in dat er water naar het gebied afgelaten kan worden als de afvoer- en/of bergingscapaciteit van de Rotte te klein is of wanneer de Rotteboezem in het geval van calamiteiten helemaal geen water kan afvoeren. Voorts kan de berging gebruikt worden om bij lang aanhoudende droogte het beheersgebied enige tijd van water te voorzien. In de startnotitie wordt grootschalige zandwinning als mogelijk onderdeel van het initiatief genoemd.

Om het bestemmingsplan voor een nieuw recreatiegebied met waterberging in de Eendragtspolder vast te stellen wordt een m.e.r.-procedure doorlopen. Bij brief van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle is de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport (MER)². De m.e.r.-procedure gaat van start met de kennisgeving van de startnotitie in Gemeentenuws van 26 november 2003³.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.⁴. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is om aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

De Commissie heeft kennis genomen van de inspraakreacties en adviezen⁵, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. In dit advies verwijst de Commissie naar een reactie wanneer deze naar haar oordeel:

- informatie bevat die in het MER opgenomen moet worden of die nader onderzocht moet worden, zoals informatie over specifieke lokale milieuomstandigheden;
- belangrijke vragen en discussiepunten naar voren brengt, bijvoorbeeld over te onderzoeken alternatieven.

De Commissie heeft bij het opstellen van haar advies, naast de startnotitie, kennisgenomen van de Nota 'Inzichten'⁶ en de Visie 'Water en ruimtelijke ordening'⁷.

¹ De aankoop van het gebied gebeurt met geld dat het Rijk in het kader van de Vinac beschikbaar heeft gesteld voor de ontwikkeling van 'vlakgroen' en 'verbindingengroen'.

² Zie bijlage 1.

³ Zie bijlage 2.

⁴ De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.

⁵ Bijlage 4 geeft hiervan een lijst.

⁶ Grontmij (december 2003), Inzichten: drie modellen voor recreatie en waterberging in de Eendragtspolder.

⁷ Hoogheemraadschap Schieland (oktober 2003), Water en Ruimtelijke Ordening: waterbeheer in de 21^e eeuw binnen het beheersgebied van Schieland.

2. HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële onderdelen voor het MER:

- Er dienen afzonderlijke en concrete doelen geformuleerd te worden voor recreatie, waterberging en de ontwikkeling van natuur en groen. Voor natuur en groen bijvoorbeeld het gewenste oppervlak van elk van de nagestreefde natuurdoeltypen en de relatie met bestaande omliggende natuurgebieden.
- De bestaande inrichtingsmodellen / alternatieven dienen getoetst te worden aan de ruimtelijke onderlegger van het gebied en de bestaande externe ontsluitingsstructuur en op basis daarvan geoptimaliseerd te worden. Geadviseerd wordt de inrichtingsmodellen specifiek te toetsen op het realiseren van de gewenste waterkwaliteit en -kwantiteit in relatie tot de functie van de deelgebieden. Werk voor ieder inrichtingsmodel ook een alternatief uit waarbij zandwinning onderdeel uitmaakt van het initiatief, dan wel onderbouw waarom een dergelijk alternatief niet realistisch is. Ga na of de zandwinning aanleiding is voor het ontwikkelen van andere zelfstandige inrichtingsmodellen / alternatieven dan die gepresenteerd in de Nota Inzichten.
- De Commissie acht een kwantitatieve beschrijving nodig van de bodem- en waterhuishoudkundige aspecten (waterkwaliteit en -kwantiteit) en de verkeersaspecten. Een meer kwalitatieve en globale beschrijving volstaat voor de aspecten natuur, landschap/cultuurhistorie/archeologie en woon- en leefmilieu.
- Het MER moet voorzien zijn van een goed leesbare samenvatting die de informatie toegankelijk maakt voor een brede doelgroep.

3. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN BESLUITVORMING

3.1 Probleem- en doelstelling

In de startnotitie wordt aangegeven dat de Eendragtspolder in verschillende beleidsnota's is aangewezen als locatie voor recreatie en waterberging. In het MER dient de behoefte aan recreatie en waterberging, evenals de locatiekeuze voor de Eendragtspolder ook inhoudelijk onderbouwd te worden.

In de startnotitie staat dat onderzocht gaat worden of in het gebied zand gewonnen kan worden om de ontwikkeling van een recreatiegebied van 470 ha te bewerkstelligen. Commissie adviseert in het MER de wenselijkheid van de zandwinning in de Eendragtspolder nader te motiveren⁸.

Er dienen afzonderlijke doelen geformuleerd te worden voor recreatie, waterberging en de ontwikkeling van natuur en groen⁹. Vervolgens moet aangegeven worden hoe deze doelen elkaar kunnen versterken en waar ze met elkaar botsen. Uit de verschillende doelen dienen criteria te worden ontwikkeld

⁸ De Commissie voor de m.e.r. heeft tijdens het lokatiebezoek van de gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle vernomen dat de plannen ook zonder zandwinning realiseerbaar zijn.

⁹ Met name de doelen voor natuur en groen zijn in de startnotitie weinig concreet uitgewerkt.

waaraan de alternatieven kunnen worden getoetst. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan:

- de recreatievormen in relatie tot de gewenste bezoekersaantallen, de relatie met omliggende recreatiegebieden¹⁰ en de wijze waarop gestreefd wordt naar versterking, synergie, dan wel diversiteit;
- de minimale en maximale capaciteit van de voorraad-, systeem- en calamiteitenberging;
- de nagestreefde natuurdoeltypen¹¹, en de relatie met bestaande omliggende natuurgebieden en de wijze waarop daarin gestreefd wordt naar versterking, synergie, dan wel diversiteit¹².

3.2 Beleid en besluitvorming

De startnotitie geeft al een goed overzicht van beleidsnota's, (ontwerp-)plannen en wetten, die van toepassing zijn op het initiatief. Ga in het MER kort (bij voorkeur in tabelvorm) in op de concrete randvoorwaarden voor het voornemen die voortvloeien uit de in de startnotitie genoemde beleidsdocumenten. Geef daarnaast aan hoe de geplande groenontwikkeling in het plangebied zich verhoudt tot de groenontwikkeling beoogd in de Vinac¹³, en welke consequenties voor het initiatief voortvloeien uit de EU-kaderrichtlijn Water, bijvoorbeeld in relatie tot de bescherming van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.

Voor het voornemen moet een Watertoets worden uitgevoerd. Het ligt voor de hand de hiervoor benodigde informatie ook in het MER op te nemen.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

Beschrijf de voorgenomen activiteit en de alternatieven uitgaande van een grootte van het plangebied van 300 hectare, met een doorkijk naar de door-groei-opties tot 470 hectare. De beschrijving moet een zodanige mate van detaillering bevatten dat deze bruikbaar is als basis voor het bepalen van de milieueffecten.

Geef een indicatie van de duur van de aanlegwerkzaamheden¹⁴ en de tijdsperiode waarin deze zich afspelen in de dag, week, seizoen en jaar in verband met de hinder die ze kunnen veroorzaken. Geef aan wanneer welk deelgebied zal worden aangelegd en ingericht.

¹⁰ Zowel de relatie vanuit recreatief oogpunt, als de ecohydrologische relatie.

¹¹ Conform het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001).

¹² Geef daarbij aan welke gebieden met elkaar verbonden worden en voor welke dieren verbindingzones gerealiseerd worden.

¹³ Vinac: Actualisering van de vierde nota Ruimtelijke Ordening. Ga in op mogelijke verschillen in hoeveelheid, aard en kwaliteit van de groendoelstellingen.

¹⁴ Inclusief de zandwinning.

Recreatie en ontsluiting

Beschrijf de recreatieve doelgroep, waar de recreanten vandaan komen, welk type vervoer ze gebruiken, langs welke wegen zij het gebied binnenkomen en waar parkeer- en openbaar-vervoervoorzieningen zijn voorzien. Geef aan welke recreatieve activiteiten waar en wanneer zullen worden toegestaan, en de voorzieningen voor deze activiteiten. Geef per voorziening aan hoeveel recreanten er naar verwachting gebruik van zullen maken¹⁵.

Grondverzet

Geef in het MER de wijze van grondverzet aan, de hoeveelheid vrijkomende grond, de kwaliteit (bemestingsniveau) van de vrijkomende grond¹⁶, de bestemming van de vrijkomende grond, de locaties van ontgrondingen en ophogingen, de wijze van transport en eventuele aan- en afvoer van specie naar/van elders. Geef aan hoe de grondbalans eruit zal zien.

Voor de zandwinning dient aanvullend beschreven te worden:

- de oppervlakte¹⁷ en diepte van de zandwinning en de hellingshoeken van de taluds op het moment van beëindiging van de winning en na afwerking van de put;
- de wijze van verwerking van de niet-buikbare specie tijdens en na de winning (tijdelijke opslag, verwerking in het terrein, storten in de plas of afvoer naar elders);
- het bij de zandwinning en verwerking toe te passen materieel, de duur van de winningactiviteiten, de fasering in gebiedsdelen in relatie tot de realisering van de inrichting voor recreatie en groen, de wijze van afvoer van het verkoopbare zand¹⁸ en de daarmee samenhangende transportbewegingen.

Waterhuishouding

Beschrijf het beoogde waterpeil in de verschillende deelgebieden en eventuele fluctuaties tussen zomer en winter. Geef aan hoe deze waterpeilen zullen worden beheerst via afwatering, uitslag en inlaat van water. Beschrijf de gewenste waterkwaliteit en geef aan welke maatregelen genomen worden om deze te realiseren¹⁹. Geef specifiek aan welke maatregelen genomen worden om algenbloei en blauwwierproblemen te voorkomen, zowel voor een diepe als een ondiepe plas.

Geef aan hoe vaak het plangebied naar verwachting gebruikt zal worden voor voorraadberging, systeemberging en calamiteitenberging. Specificeer welke vormen van waterberging in de verschillende deelgebieden voorzien zijn. Beschrijf de hoogte van de benodigde dijken.

Natuur en groen

Beschrijf de beoogde natuurdoeltypen en typen groen voor de verschillende deelgebieden. Geef daarbij aan welke abiotische factoren bepalend zijn voor

¹⁵ Het gaat hierbij om een indicatief beeld van het gebruikspatroon over het jaar, met daarnaast gegevens over de intensiteiten op een maatgevende dag en op een piekmoment.

¹⁶ Geef specifiek aan hoe omgegaan zal worden met de verontreinigde grond (klasse 1) uit het gronddepot.

¹⁷ De omvang van de zandwinning is onduidelijk. In bijlage 1 van de startnotitie minimaal 100 ha en maximaal 100ha, terwijl in de tekst tevens wordt ingegaan op de mogelijke consequenties van 200 ha.

¹⁸ Over de weg of via persleiding.

¹⁹ Bijvoorbeeld aansluiting va bebouwing op rwzi's, toepassing van helofytenfilters, etc.

het slagen of falen van de beoogde natuur- en groenontwikkeling²⁰. Geef aan op welke wijze de beoogde beplanting verkregen wordt²¹ en welke vormen van beheer en onderhoud in de toekomst nodig zullen zijn.

4.2 Ontwikkeling van alternatieven

De Commissie acht de inrichtingsmodellen uitgewerkt in de Nota Inzichten bruikbaar als basis voor het ontwikkelen van alternatieven²². Door het ontbreken van informatie over de ruimtelijke onderlegger en externe ontsluitingsstructuur bestaat echter het risico dat bepaalde functies verkeerd gelokaliseerd zijn of kansen onbenut blijven. Daarom wordt geadviseerd de gepresenteerde inrichtingsmodellen te toetsen aan de ruimtelijke onderlegger van het gebied en de externe ontsluitingsstructuur. Dit kan leiden tot een optimalisering van deze modellen. Ook de aansluiting op de inrichting van de bredere omgeving van het plangebied moet inzichtelijk gemaakt worden. Geadviseerd wordt, binnen de recreatie- en waterbergingsdoelstelling, de inrichtingsmodellen specifiek te toetsen op het realiseren van de gewenste waterkwaliteit en -kwantiteit in relatie tot de functie de verschillende deelgebieden.

In het MER moeten de ruimtelijke onderlegger en externe ontsluitingsstructuur helder op kaart aangegeven en beschreven worden. Denk daarbij aan:

- de geomorfologische, bodemkundige, hydrologische en landschapsecologische structuur en patronen;
- de bestaande externe en interne ontsluiting van het plangebied;
- de cultuurhistorische structuren en patronen (bebouwing, verkaveling, landschappelijke elementen), en de hoogspannings- en gasleiding.

Zandwinningsalternatieven

Werk voor ieder inrichtingsmodel uit de Nota inzichten een alternatief uit waarbij zandwinning onderdeel uitmaakt van het initiatief²³, dan wel onderbouw waarom een dergelijke alternatief niet realistisch is. Ga na of de zandwinning aanleiding is voor het ontwikkelen van andere zelfstandige inrichtingsmodellen / alternatieven dan die gepresenteerd in de Nota Inzichten.

Referentiesituatie

Binnen de doelstelling van de initiatiefnemer is er voor het voornemen geen reëel nulalternatief. Volstaan kan worden met het beschrijven van de huidige situatie plus de autonome ontwikkelingen als referentie voor de herinrichtingalternatieven.

²⁰ Hierbij moet bijvoorbeeld gedacht worden aan het bodemtextuur en -kwaliteit, de fluctuaties in het waterpeil en de waterkwaliteit.

²¹ Op natuurlijke wijze via successie en/of via aanplant.

²² De Commissie wil daarbij opmerken dat de alternatieven uitgewerkt in de Nota inzichten afwijken van de alternatieven genoemd in het programma van eisen in de startnotitie.

²³ Op die manier kunnen de verschillende milieueffecten met en zonder zandwinning goed vergeleken worden. De milieueffecten worden in ieder geval op de volgende punten wezenlijk anders: 1) hinder in de aanlegfase; 2) gevoeligheid van het gebied voor waterkwaliteitsproblemen als gevolg van waterberging; 3) potenties voor natuur en recreatie.

Meest milieuvriendelijke alternatief (mma)

Het mma moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Het mma moet realistisch zijn en binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen. Het verwachte draagvlak of een eerder vastgelegd budget mogen geen argumenten zijn om oplossingsrichtingen met belangrijke milieuvoordelen bij voorbaat buiten beschouwing te laten bij de ontwikkeling van een mma.

Bij het ontwikkelen van een mma moet in ieder geval gekeken worden naar de ruimtelijke onderlegger zodat gemotiveerd de voor het milieu beste oplossingen worden gekozen. Bij de ontwikkeling van het mma adviseert de Commissie te overwegen om:

- te streven naar een inrichting die aansluit bij de essentiële gebiedskenmerken - met name op het vlak van water en bodem²⁴ - om daarmee een zo gunstig mogelijke milieukwaliteit te realiseren voor de beoogde natuur- en groenontwikkeling, alsmede extensieve beheersvormen mogelijk te maken;
- de bemeste bovengrond te verwijderen uit de gebieden met een belangrijke natuurfunctie en uitspoeling uit de overige gebieden te verminderen, bijvoorbeeld door deze te omzoomen door helofyten en hydrofyten;
- te streven naar minimalisatie van de milieubelasting door waterberging, bijvoorbeeld door de meest belastende vormen van waterberging te minimaliseren en het toepassen van gebiedszonering;
- te streven naar minimalisatie van de verkeersstromen, bijvoorbeeld door een zonering met intensiever recreatief gebruik aan de randen waar men het plangebied binnenkomt, en een meer extensief recreatief gebruik in de kwetsbare gebieden met potenties voor natuurontwikkeling²⁵;
- bij zandwinning te streven naar een eindafwerking met optimale potenties voor natuurontwikkeling. Belangrijke aspecten daarbij zijn de waterdiepte, de vorm en helling van de taluds, de waterkwaliteit en mate waarin extra grondwater wordt aangetrokken door het verwijderen van de deklaag.

5. BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, moet worden beschreven als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan ontwikkelingen in het zuidelijk deel van de Eendragtspolder, in de Zuidplaspolder, de Zevenhuizer

²⁴ Voorbeelden van essentiële gebiedskenmerken zijn: 1) de variatie in kwelintensiteit (benutten of juist inperken van de rol van kwelwater in het toekomstige gebied); 2) benutten van verschillen in bodemopbouw en hoogteligging; 3) benutten van verschillen in nabijheid van boezemwater / bergingswater (bijvoorbeeld door compartimentering); 4) benutten van mogelijke verschillen in waterkwaliteit tussen Rotte-boezem en Zuidplaspolderboezem.

²⁵ Minimaliseer de negatieve effecten van attracties en evenementen met een grote publieksaantrekkende werking.

Plas, in Nesselande en aanpassingen aan belangrijke ontsluitende wegen zoals de A12, N219 en N209. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

Bij de beschrijving van de milieugevolgen dienen de volgende algemene richtlijnen in acht genomen te worden:

- beschrijf de effecten uitgaande van een grootte van het plangebied van 300 hectare en van de doorgroeiopties tot 470 hectare;
- bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet, waar nodig, de ernst worden bepaald in termen van aard, omvang, reikwijdte en mitigeerbaarheid;
- de manier waarop milieugevolgen zijn bepaald dient inzichtelijk en controleerbaar te zijn door het opnemen van basisgegevens in bijlagen of expliciete verwijzing naar geraadpleegd achtergrondmateriaal;
- vooral aandacht moet besteed worden aan die effecten die per alternatief verschillen, of die welke de gestelde normen (bijna) overschrijden, of grote verschillen laten zien ten opzichte van de referentiesituatie.

De Commissie acht een kwantitatieve beschrijving nodig van de bodem- en waterhuishoudkundige aspecten (paragraaf 5.1) en de verkeersaspecten (paragraaf 5.4). Een meer kwalitatieve en globale beschrijving volstaat voor de aspecten natuur (paragraaf 5.2), landschap/cultuurhistorie/archeologie (paragraaf 5.3) en woon- en leefmilieu (paragraaf 5.5).

5.1 Bodem en water

Voor de beschrijving van de huidige en toekomstige situatie ten aanzien van bodem en water zijn de volgende aspecten van belang:

- een beschrijving van de bodemopbouw en geomorfologie;
- een beschrijving van het geohydrologisch systeem;
- een beschrijving van de huidige waterkwaliteit²⁶;
- een beschrijving van de samenstelling van de bovengrond in de polder en de mate waarin meststoffen kunnen vrijkomen en verspreiden bij vernatting;
- de tijdelijke en permanente effecten van graaf- en bouwwerkzaamheden op het geohydrologisch systeem en de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, inclusief de kans van het ontstaan van algenbloei en blauwwierontwikkeling;
- de tijdelijke en permanente effecten van veranderingen in waterpeil en waterkwaliteit op bestaande natuur, omliggende bewoning, landbouw en andere mogelijke belangen;
- de gevolgen van voorraad-, systeem- en calamiteitenberging zal hebben voor de waterkwaliteit in het plangebied;

De Commissie vraagt speciale aandacht voor het opstellen van input-output balansen in relatie tot de aard en omvang van de waterberging. Geef daarbij

²⁶ Met name fosfaat, stikstof en chloride.

zo concreet mogelijk aan welke effecten verwacht kunnen worden voor de waterkwaliteit¹⁶ in de polder.

Bij de zandwinningsalternatieven dient specifiek ingegaan te worden op de effecten op de grond- en oppervlaktewaterkwantiteit en -kwaliteit. Daarbij zijn met name van belang:

- de effecten van hergebruik van klei en veen bij de verschillende manieren van verwerking²⁷. Het gaat hierbij met name om de risico's van verspreiding van verontreiniging;
- de effecten van de waterdiepte op de vorming van een spronglaag, de effecten van de taludvormgeving op het beschikbare areaal voor water- en moerasplanten (hydrofyten en helofyten);
- de effecten van de ontzanding op de toestroom van - eventueel vervuild - grondwater, de doorwerking daarvan op de watersamenstelling van de plas en de verwachte verblijftijd van het water in de plas;
- de effecten van waterberging - het pulsgewijs inbrengen van een bepaalde vracht aan voedingsstoffen en andere ionen - op de watersamenstelling;
- de resultante van bovengenoemde factoren: de kans op de ontwikkeling van toxische blauwwieren, de kans op bijvoorbeeld vissterfte bij de najaarsomkering en de geschiktheid van de plas voor recreatief gebruik.

5.2 Natuur

Geef aan en op welke termijn en hoe de nagestreefde natuurdoeltypen worden gerealiseerd. Geef een beknopte beschrijving van deze natuurdoeltypen en beschrijf de randvoorwaarden (zowel abiotisch als biotisch) nodig voor de ontwikkeling ervan. Geef aan op welke wijze de ontwikkeling van de natuurdoeltypen zal worden vormgegeven. Het gaat hierbij niet alléén om het scheppen van de juiste terreincondities en juiste ecohydrologische relaties met de omgeving, maar ook om het vervolgbeheer en de beheerstrategie om een beoogd natuurdoel te bereiken. Geef aan welke onzekerheden verbonden zijn aan het kunnen realiseren van de beoogde natuurdoeltypen.

Identificeer alle soorten die in het plangebied voorkomen, beschermd zijn op grond van de Flora- en Faunawet en beïnvloed worden door de voorgenomen activiteit. Geef in het MER aan welke van bovengenoemde soorten doelsoort zijn²⁸. Beschrijf de effecten van het voornemen²⁹ op de beschreven doelsoorten. Geef aan op welke wijze reeds aanwezige natuurwaarden in de verschillende alternatieven behouden dan wel versterkt worden. De Commissie denkt hierbij met name aan de aanwezige natuurwaarden³⁰ in het venige zuidwestelijke deel van de Eendragtspolder.

Gebieden die op grond van milieuaspecten een speciale status hebben dienen op kaart te worden aangegeven. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de (voorzien)

²⁷ Storten in de plas, verwerken in het terrein en het gebruiken bij de aanleg van kades en dijken.

²⁸ In het Handboek Natuurdoeltypen (LNV, 2001) staan alle doelsoorten. Voor (een selectie van) de doelsoorten moet het volgende worden beschreven: 1) voor dieren het aantal individuen/paren en voor hogere planten de omvang van de standplaats; 2) de mate van bedreiging in Nederland (maak hiervoor gebruik van de Rodelijstcategorïeën en 3) de mate van bescherming volgens Nederlandse en internationale wet- en regelgeving.

²⁹ Met name verandering in waterpeil en waterkwaliteit.

³⁰ Met name weidevogels.

ecologische hoofdstructuur (EHS) en de provinciale uitwerking daarvan³¹, en aan de (voorzien) robuuste ecologische verbindingen. Het is van belang om in het MER aan te geven welke invloed het initiatief heeft op dergelijke gebieden en welke rol het kan spelen bij het realiseren van robuuste ecologische verbindingen, waaronder de 'Natte As'. Beschrijf welke beschermingsstatus de gebieden met natuurfunctie binnen het plangebied krijgen.

5.3 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf de huidige visueel-ruimtelijke kenmerken van het plangebied. Maak de ruimtelijk-visuele effecten van het voornemen zichtbaar³² door middel van bijvoorbeeld:

- beeldmontages van karakteristieke locaties;
- beschrijvingen van de belangrijkste zichtlijnen;
- dwarsdoorsneden door het plangebied met daarin de hoogte van de nieuwe elementen (zoals bebouwing, dijken en vegetatie) zichtbaar gemaakt.

Ga in op de cultuurhistorische waarde van het gebied en geef aan op welke wijze cultuurhistorische elementen en patronen in de verschillende alternatieven behouden dan wel versterkt worden.

Het MER moet inzicht bieden in de aan- of afwezigheid van behoudenswaardige archeologische resten. Beschrijf de effecten van de verschillende alternatieven op deze waarden³³.

5.4 Verkeer en vervoer

De effecten van verkeer en vervoer moeten worden beschreven uitgaande van een indicatief beeld van het gebruikspatroon over het jaar, met daarbij gegevens over de intensiteiten op een maatgevende dag en op een piekmoment.

Beschrijf de gevolgen voor de bereikbaarheid van het gebied voor de verschillende vervoersmodaliteiten, de gevolgen voor de frequentie van het openbaar vervoer en de verkeersveiligheid. Geef aan met welke vervoerswijze de bezoekers naar het plangebied komen en wat dat betekent voor de toename van het autoverkeer op de toeleidende wegen buiten het plangebied³⁴. Gezien de verwachte bezoekersaantallen raadt de Commissie aan om verkeersprognoses te maken.

Beschrijf het aantal, de situering en de bereikbaarheid van de parkeerplaatsen en fietsenstallingen. Geef aan welke parkeerproblemen en parkeerhinder kunnen optreden en welke oplossingen (parkeren op andere locaties, uitbreiding) daarvoor worden geboden.

³¹ Zoals ten zuiden van de Middelweg.

³² Verschillende inspraakreacties wijzen hier ook op, bijvoorbeeld die van dhr. Van der Wende en dhr. Mook (inspraakreacties nr. 9 respectievelijk 12, bijlage 4).

³³ Zie hiervoor ook de inspraakreactie van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (inspraakreactie nr. 1, bijlage 4).

³⁴ Denk daarbij ook aan fricties die kunnen optreden tussen bestemmingsverkeer en doorgaand verkeer, en tussen gemotoriseerd verkeer en fietsers en voetgangers.

5.5 Woon- en leefmilieu

Het MER dient aan te geven wat de huidige woon- en leefkwaliteit van het gebied is en wat de effecten zullen zijn van het voornemen. Ga daarbij in ieder geval in op:

- de effecten van veranderend waterpeil en waterberging voor bestaande woningen en landbouwbedrijven;
- de aard en ernst van de hinder (geluidhinder³⁵, zichthinder, trillingshinder, stofhinder, grondwaterbemalingen, drainages etc.) tijdens de graaf-, bouw- en zandwinningswerkzaamheden;
- de zichteffecten na inrichting van het gebied, met daarbij speciale aandacht voor de hoogte van de beeldbepalende elementen (gebouwen, dijken, vegetatie)³⁶;
- de effecten van de recreatie en recreatief verkeer voor omwonenden (geluidhinder, parkeerhinder, sluisverkeer, bereikbaarheid);
- de gevolgen voor de sociale veiligheid.

6. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling én met de referentie worden vergeleken en getoetst worden op doelbereik. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

Hoewel dit geen verplicht deel van het MER uitmaakt, beveelt de Commissie aan een indicatie te geven van de economische haalbaarheid van de alternatieven, bijvoorbeeld via het aangeven van de kosten van de verschillende alternatieven samenhangend met de aanleg, inrichting en het beheer. Specifiek kan ingegaan worden op de kosten en de opbrengsten van zandwinning en de relatie met de haalbaarheid en financierbaarheid van de alternatieven.

7. LEEMTEN IN INFORMATIE

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens en die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieuinformatie.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;

³⁵ Ga daarbij ook in op laagfrequent geluid als gevolg van zeefinstallaties gebruikt bij de zandwinning.

³⁶ Zie hiervoor ook de inspraakreacties van bijvoorbeeld dhr Van der Wende en dhr. Mook (inspraakreacties nr. 9 en 12, bijlage 4).

- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit.

8. EVALUATIEPROGRAMMA

De gemeente Zevenhuizen-Moerkapelle moet bij het besluit over de vaststelling van het bestemmingsplan aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat zij in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek. De Commissie adviseert in ieder geval de waterkwaliteit en de daadwerkelijk ontwikkelde natuur te monitoren en te evalueren.

9. VORM EN PRESENTATIE

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren, kaarten en fotopresentaties. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, topografische namen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen.

10. SAMENVATTING VAN HET MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en sprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma en het voorkeursalternatief;
- belangrijke leemten in kennis.